

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich
RPO-541790-VIII/06/MRP

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, 29 września 2006 r.

Pan
Marek Jurek
Marszałek
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

W odpowiedzi na wystąpienie z dnia 20 września 2006 r., znak BSM-1810-759-2006, uprzejmie wyjaśniam co następuje:

Przede wszystkim chciałbym poinformować Pana Marszałka, iż Rzecznik Praw Obywatelskich podejmuje wszelkie możliwe działania, których celem jest poprawa bezpieczeństwa obywateli polskich wyjeżdżających do pracy, nie tylko do Irlandii lecz do wszystkich krajów Unii Europejskiej. Problemy, które spotykają Polaków chcących pracować lub już pracujących za granicą są podobne niezależnie od kraju. W trakcie procesu rekrutacji osoby te zawsze są narażone na działania nierzetelnych pośredników pracy, zaś zagraniczni pracodawcy - mając świadomość, iż polscy pracownicy nie zawsze są świadomi swoich praw - często wykorzystują ich naruszając, między innymi, przepisy regulujące kwestie czasu pracy, czy też wynagradzania.

Według danych szacunkowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w roku 2005 około 700 tysięcy obywateli polskich podjęło legalnie pracę w krajach Unii Europejskiej, z czego około 250 tysięcy w Wielkiej Brytanii i 120 tysięcy w Irlandii. Liczbę tę należy przynajmniej podwoić, jeśli weźmiemy pod uwagę osoby pracujące nielegalnie. W samej Wielkiej Brytanii liczbę pracujących tam Polaków ocenia się na 500 do 750 tysięcy osób. W Niemczech liczba ta ma być jeszcze większa.

W związku z otwarciem nowych rynków pracy dla obywateli Rzeczypospolitej Polskiej liczba osób wyjeżdżających za granicę będzie się zwiększała. Jest to emigracja o charakterze zarobkowym.

Osoby te napotykają na cały szereg problemów wynikających z: nieznajomości miejscowej kultury, braku znajomości języka (nawet w podstawowym zakresie), odpowiednich kwalifikacji i rozeznania w miejscowym rynku pracy, podejmowania podróży bez jakichkolwiek zasobów finansowych oraz bezkrytycznego podpisywania umów o pracę.

Ujawniona w lipcu bieżącego roku przez polską i włoską policję szokująca sprawa tzw. „obozów pracy” działających w okolicach Orta Nova (Provincia di Foggia - Regione Puglia) wskazuje, że problem migracji pracowniczych i potencjalnych nadużyć jest ewidentny i wydaje się, że jest w niedostatecznym stopniu zauważany i podejmowany przez właściwe organy państw-członków Unii Europejskiej.

Niezależnie od tego, na ile wynikające z tego problemy są zawinione przez samych zainteresowanych, Rzecznik Praw Obywatelskich nie mógł pozostać wobec nich obojętnym. Rzecznik podjął w ostatnim czasie cały szereg działań zmierzających do poprawy sytuacji Polaków migrujących do krajów „Starej Unii”.

Na arenie międzynarodowej Rzecznik zasygnalizował problem nieprzestrzegania praw pracowniczych polskich pracowników przez pracodawców zagranicznych Europejskiemu Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Komisarzowi Praw Człowieka Rady Europy, Komisarza Unii Europejskiej ds. Zatrudnienia, Spraw Socjalnych i Wyrównywania Szans oraz Wiceprzewodniczącemu Parlamentu Europejskiego.

W celu rozpoznania przyczyn i skutków masowej migracji zarobkowej Rzecznik nawiązał stałą współpracę m.in. z Ministrem Spraw Zagranicznych i z wieloma ambasadami RP (Wielka Brytania, Irlandia, Włochy, Hiszpania, Niemcy, Cypr, Francja, Norwegia, Holandia, Austria, Czechy, Słowacja, Węgry, Litwa, Łotwa i Estonia), Ministrem Pracy i Polityki Społecznej, Państwową Inspekcją Pracy, Oddziałami Kontroli Legalności Zatrudnienia (Urzędy Wojewódzkie), niektórymi Wojewódzkimi Urzędami Pracy, Powiatowymi Urzędami Pracy, Instytutem Psychosomatycznym w Warszawie, Centralnym Instytutem Ochrony Pracy oraz Instytutem Pracy i Spraw Socjalnych.

Rzecznik zorganizował już dwukrotnie (22 marca 2006 r. i 17 lipca 2006 r.) konferencje o charakterze roboczym, na których dyskutowano o problemach migracji zarobkowej obywateli polskich i koniecznych działaniach, które umożliwią przyjscie im z pomocą w razie łamania praw pracowniczych. W konferencjach tych uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie, Prokuratury Krajowej, Państwowej Inspekcji Pracy oraz związków zawodowych (NSZZ Solidarność, OPZZ, Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy, Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Pielęgniarek i Położnych, Związku Zawodowego Pracowników Rolnictwa RP). W trakcie tych obrad Rzecznik wysunął propozycję powołania instytucji polskich „oficerów łącznikowych”, niezależnych od służb konsularnych ustanowionych w danym kraju, działających przy ministerstwach ds. zatrudnienia w państwach „Starej Unii”, w których zatrudniani są licznie Polacy. Ich celem byłoby przeciwdziałanie na miejscu patologicznym zjawiskom wyzysku naszych obywateli, pomoc polskim pracownikom w respektowaniu ich praw na zagranicznych rynkach pracy, ale też uczulanie miejscowej administracji publicznej na wspomniane problemy. Propozycja ta została przyjęta z uznaniem. Z licznych opinii wynika, iż instytucja ta jest wręcz niezbędna dla kobiet poszukujących pracy na zagranicznych rynkach pracy, ze względu na dodatkowe problemy, z którymi - z racji płci - osoby te stykają się poszukując pracy (pod pretekstem pracy w restauracjach, hotelach są „zwabiane” do świadczenia usług seksualnych).

Rzecznik zorganizował w dniu 10 sierpnia 2006 r. konferencję na ww. temat z organizacjami obywatelskimi (m.in. Caritas Polska - Kielce, Ruch Przeciw Bezradności Społecznej).

W marcu tego roku Rzecznik wystąpił do Ministra Spraw Zagranicznych z prośbą o zwiększenie nakładów na pomoc konsularną i prawną w państwach, w których najczęściej dochodzi do incydentów w sprawach pracowniczych i do których wyemigrowało w poszukiwaniu zatrudnienia najwięcej Polaków, zaś w sierpniu bieżącego roku wystąpił - w związku z brakiem opieki konsularnej na terenie Islandii - do tego Ministra z prośbą o rozważenie możliwości otwarcia stałego przedstawicielstwa dyplomatycznego w Reykjaviku.

Rzecznik uzyskał obietnice zwiększenia potencjału osobowego w wydziałach konsularnych poszczególnych ambasad (w charakterze stałym lub doraźnym-sezonowym) oraz tego, że od czwartego kwartału bieżącego roku w Reykjavíku będą stałe dyżury konsularne.

Ponadto Rzecznik zaproponował wprowadzenie bonów umożliwiających refundowanie pomocy prawnej (dystrybuowanych w polskich placówkach dyplomatycznych), sporządzenie katalogu firm prawniczych oraz tłumaczy świadczących usługi Polakom poza granicami kraju.

Dnia 4 sierpnia 2006 r. Rzecznik Praw Obywatelskich spotkał się z Prezesem Rady Ministrów sygnalizując powyższe problemy. Poruszane były, między innymi, kwestie zwiększenia obsady polskich placówek konsularnych, możliwości podjęcia na szczeblu międzynarodowym rozmów na temat powołania „oficerów łącznikowych” oraz podniesienia tej problematyki na forum Parlamentu Europejskiego. Premier obiecał swoje poparcie dla koncepcji powołania „oficerów łącznikowych”.

W celu przybliżenia sytuacji Polaków na irlandzkim rynku pracy pozwałam sobie przesłać Panu Marszałkowi kopię odpowiedzi udzielonej przez Ambasadę Rzeczypospolitej Polskiej w Dublinie Zespołowi Prawa Pracy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (pismo z dnia 10 sierpnia 2006 r., znak: Nr Irl. 31/584/06).

Jednocześnie zwracam się - w imieniu Rzecznika Praw Obywatelskich - z prośbą do Pana Marszałka o wszelkie sugestie, idee i opinie - które pomogłyby uczynić bezpieczniejszymi wyjazdy Polaków do pracy za granicą.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich